



Datum

2020-05-29

Vår referens

Ann Häger

Projektledare

ann.hager@malmo.se

**Motion av Måns Berger (MP) om klimatanpassning
MN-2020-2132**

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har remitterat en motion av Måns Berger (MP) om klimatanpassning. Förslagsställaren yrkar på att ge hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden i uppdrag att klimatanpassa stadens särskilda boenden utifrån värmebölja. Miljönämnden anser att det är en angelägen fråga och ser positivt på förslagen, men anser att det finns aspekter som bör belysas ytterligare.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.
2. Miljönämnden föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2020-06-29
- Bilaga 1 Motion av Måns Berger (MP) om klimatanpassning
- Bilaga 2 Handlingsplan och informationsaffisch för värmebölja

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2020-08-25

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Ärendet

Kommunfullmäktige har översänt Motion av Måns Berger (MP) om klimatanpassning till bland annat miljönämnden för samråd. Svar önskas senast 2020-09-03.

Förslagsställaren yrkar på:

- att ge hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden i uppdrag att klimatanpassa stadens särskilda boenden

- att ge hälsa-, vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att kartlägga brukare inom hemtjänstens utsatthet för värmeböljor för att identifiera risker och kunna sätta in förebyggande åtgärder
- att ge hälsa- vård och omsorgsnämnden i samverkan med berörda nämnder att ta fram en lokal beredskapsplan.
- att uppdra åt hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden att tillgodose att relevant kunskap finns hos de anställda så att de kan göra rätt prioriteringar när en värmebölja inträffar.

Bakgrund

Höga temperaturer kan vara påfrestande på hälsan, och med klimatförändringarna förväntas värmeböljor bli vanligare.¹ År 2018 inträffade en värmebölja i Sverige vilket skapade skogsbränder runtom i landet, påverkade djur och natur och utsatte vissa grupper av människor för stora påfrestningar. Folkhälsomyndigheten visar att dödligheten ökade under sommaren 2018 jämfört med tidigare somrar. Den totala överdödligheten under sommaren var ca 700 dödsfall². Dock är det inte möjligt att avgöra hur stor andel av överdödligheten som direkt beror på värmen på grund av att statistiken inte innehåller den informationen.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden anser att det är en angelägen fråga och ser positivt på förslaget, men önskar att följande synpunkter beaktas.

Malmö stad har tagit fram en process för analys av risk och sårbarheter som kommunens förvaltningar kontinuerligt ska bedriva. Metodiken som används för att identifiera kommunens risker och sårbarheter är kontinuitetsplanering samt riskanalys. Som komplement till risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) görs även specifika fördjupade riskanalyser, för till exempel avbrott i elförsörjning, och utifrån typhändelser såsom värmebölja, skyfall, terrorism. Stadskontoret samordnar dessa analyser.

Kommunfullmäktige antog 2020-02-06 ”Utvecklingsplan för Malmö stads arbete med krisberedskap och civilt försvar 2020-2023” där det anges att: ”Nämnderna ska... inleda anpassning av verksamheten utifrån ett förändrat klimat och dess påverkan, t.ex. mer återkommande värmeböljor, risk för översvämningar.”

Det finns därmed redan en inriktning från kommunfullmäktige att nämnder ska inleda arbetet med att anpassa sina verksamheter utifrån ett förändrat klimat. Det behöver dock utredas vidare vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva samt hur dessa ska samordnas och finansieras. I utvecklingsplanen pekas det även ut att det behövs en samordnande roll för specifika typhändelser, däribland värmeböljor. Samordningsansvar utgår först när en fördjupad riskanalys utifrån typhändelsen har genomförts och behov identifierats.

Vad gäller värmebölja finns det hos berörda förvaltningar rutiner och handlingsplaner. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har tagit fram en handlingsplan och informationsaffisch (bilaga 2), anpassad efter Folkhälsomyndighetens handlingsplan för höga temperaturer, som bl.a.

¹ Folkhälsomyndigheten, 2020 <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittydd-beredskap/krisberedskap/varmeboljor/>

² Folkhälsomyndigheten, 2018 <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2018/december/okad-dodlighet-under-sommarens-varmebolja/>

publicerades på Malmö stads intranät *Komin* den 24 juni. Handlingsplanen inklusive länkar riktar sig till ansvariga chefer inom hälsa, vård och omsorg i Malmö stad som uppmanas att följa den. Funktionsstödsförvaltningen har tagit fram checklistor vid värmebölja: *Värmebölja – Allmänna råd i arbetet med brukare*.

Miljönämndens roll i denna fråga är främst genom tillsyn av omsorgsboenden utifrån miljöbalken, kap. 9 kap., 3 §: ”Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.”

Vidare ska verksamhetsutövaren enligt 26 kap. 19 § i miljöbalken fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att förebygga olägenhet för människors hälsa genom egenkontroll. Egenkontrollen bör bland annat innehålla kontrollmätning av inomhusklimatet, funktionskontroll av ventilationen och värmesystemet i bostaden.

Tillsynen utgår från Folkhälsomyndighetens *Allmänna råd om temperatur inomhus*, som anger riktvärden för operativ temperatur, varaktiga och kortvariga. Råden gäller dock inte vid extrema väderförhållanden. Extrema väderförhållanden, liksom vad som ska betraktas som långvarigt och kortvarigt, måste bedömas av miljönämnden. Visst stöd kan fås från Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) som definierar värmebölja som en sammanhängande period av dygn då temperaturen någon gång under dygnet överstiger 25 grader. Arbetsmiljöverket betraktar ca 1 vecka som kortvarig värmebölja.

Om värmeböljor fortsättningsvis anses vara en extremhändelse så saknas det riktvärden, men förebyggande arbete så som informationsspridning och rådgivning till verksamhetsutövaren kan genomföras.

Folkhälsomyndigheten har sammanställt kunskap på området och tagit fram en vägledning och informationsmaterial som stöd i samhällets hantering. Även andra aktörer och myndigheter har tagit fram stödmaterial som kan användas för kunskapshöjning hos personal samt planering och prioritering.

Förslagsställaren lyfter också vikten av att öka mängden skugga genom tillförsel av grönska. Enligt *Klimatsamverkan Skånes rapport nr 9/2014* har studier visat att större grönområden kan ge en kylande effekt upp till 1 km från grönområdet. Andra studier har visat att mindre grönområden (upp till 200 m²) ger en positiv påverkan inom ett tiotal meter från platsen. Till och med enskilda träd har en effekt men den är begränsad. Detta visar på vikten av att arbeta förebyggande och ta hänsyn i planering och beställning av nya boenden och deras utemiljö så att plats ges åt grönska, exempelvis fler träd, gröna tak och väggar samt mer grönytor.

Barnkonventionen

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Förslaget har utarbetats av Ann Häger, projektledare vid miljöstrategiska avdelningen. Samråd har skett med Edita Alic, miljöinspektör och Jennie Hammarqvist, miljöinspektör, avdelningen för miljö- och hälsoskydd.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Olof Liungman
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen